

Gerendaszerkezetű út az aquincumi polgárvárosi amphiteatrumtól északra

(Budapest, III. ker., Zsófia utca 7., Hrsz.: 22995/5)

2001. első negyedévében több alkalommal került sor régészeti kutatásra a VELUX Kft. tulajdonában lévő ingatlan területén. A cég továbbképző központjának építését megelőzően a 2000-ik évben már végeztünk ásatásokat, ekkor szabálytalan, rendszert nem mutató karólyukak, gödrök, természetes terepmélyedések és egy, a római korra keltezhető gerendavázis konstrukció lenyomata került elő szórványos római kerámiával. (LÁNG 2001) A környék római kori használatára vonatkozóan segítségünkre voltak az 1994-ben a Zsófia utca 1-3. (ZSIDI 1995) és az 1998-ban a Zsófia utca 16. szám (ZSIDI 1998) alatt végzett leletmentések, amelyek során római kori földbemélyített jelenségek, gerendanyomok, illetve korai hamvasztásos sírok kerültek elő.

Elsőként februárban gázcsőakna kialakítása kapcsán dolgoztunk a Zsófia–Aranyalma utcák sarkán, a telekhatáron kívül. Itt a rétegek ré-

A timber structure road north of the amphitheatre of the Aquincum Civil Town

(Budapest III, 7 Zsófia Street, Lrn: 22995/5)

Archaeological investigations were conducted several times on the lot possessed by the VELUX Kft. in the first quarter of 2001. Excavations were carried out preceding the construction of the firm's training center of the firm in 2000. At that time, post holes without a definite system, pits, natural depressions and the imprints of a timber structure dating from the Roman period were unearthed together with scattered Roman pottery (LÁNG 2001). The occupation of the territory in the Roman period was observed during rescue excavations at 1-3 Zsófia Street in 1994 (ZSIDI 1995) and 16 Zsófia Street in 1998 (ZSIDI 1998) when Roman period sunken features, timber traces and early cremation burials were found.

First, in February, we worked on the corner of Zsófia and Aranyalma Streets, outside the boundary of the lot, when a gas

gészeti szakfelügyelet nélküli átvágása miatt jelenségeket, objektumokat nem tudtunk megfigyelni. Az akna délnyugati metszetalából, újkori feltöltésből terra sigillata edény töredéke származik. A gödör falainak utólagos tisztítása során sötét-szürke házikerámia és vakolattöredék került elő.

Márciusban a telken több helyen készült gázárók és akna. Az árkok negatívak voltak, metszeteikben a korábbiakban is regisztrált újkori feltöltés alatt egy világosabb-barna humuszos szint következett, majd pedig a sárga agyagos altalaj. A hónap végén a telek teljes hosszában, a déli oldalon szintén gázárkot húztak 21,7 méter hosszan és 40-45 centiméter szélességben. Itt nyílt lehetőség a rétegvizonyok és az esetleges római kori jelenségek tisztázására. A sárga agyagos szintig megtisztítva az árok alját, dokumentálhatóvá vált négy darab római kori gerendanyomat egy-egy részlete. A tisztításból terra sigillata töredékek, a gerendanyomok kibontása során pedig patics és téglatöredékek kerültek elő. Az utóbbi gázárkot a telek délkeleti sarkában 6×5 méter alapterületű szelvényre („G”) szélesítettük ki. A felületen a felső sötétbarna, újkori feltöltés alatt 20-25 centiméter vastag világosabb barna réteget figyeltünk meg, ebből római kori ke-

pipe line was being laid. Here, the stratigraphic layers were cut through without archaeological supervision, so no features could be observed. A fragment of a Samian ware vessel was found in the southwestern wall of the shaft in modern fill. The subsequent cleaning of the walls of the pit uncovered dark grey household pottery and plaster fragments.

In March, trenches and shafts were dug for gas pipes at several places in the lot. The trenches proved to be empty archaeologically. In cross-section, a lighter brown humus layer followed under the previously documented modern fill and above the yellow clay forming the virgin soil. At the end of the month, another 21.7 m long and 40-45 cm wide trench for a gas pipe was opened on the southern side down the whole length of the lot. Here, we had the opportunity to clarify the stratigraphic sequence and the presence of possible Roman period features. The bottom of the trench was cleaned down to the yellow clay level, where segments of the imprints of four Roman period timbers could be documented. The fill above them contained Samian ware fragments, while daub and brick fragments were found during the cleaning of the timber imprints.

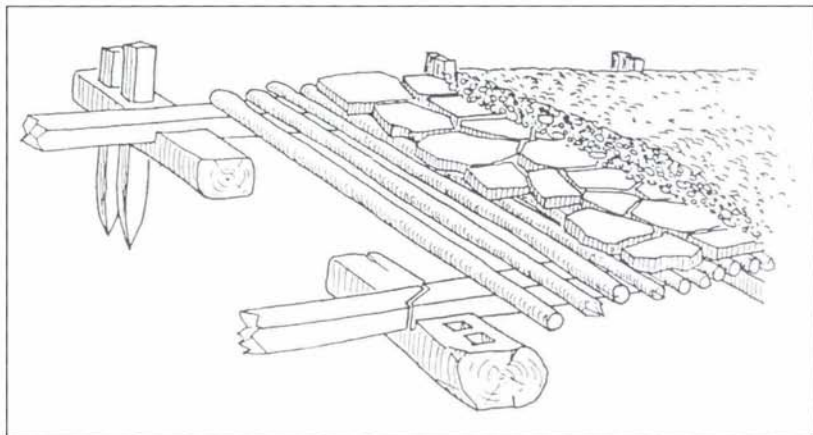
rámia, csont, rheinzaberni és westendorfi terra sigillata töredékek és építési törmelék került elő. Ezt követően már mutatkozott a sárga agyagos szint, amelynek tisztításaakor a gázárókban már megfigyelt gerendalenyomatok (összesen 6 darab) és egy kisebb beásás széle látszott. A nyomok kibontásakor főként patics, állatcsont, kevés házik-erámia és egy rheinzaberni(?) terra sigillata töredék került elő.

A lenyomatokból összeálló konstrukció kialakítását és irányát tekintve egyértelmű folytatása a 2000. év októberében feltárt jelen-

This trench for the gas pipe was enlarged in the southeastern corner of the lot into a cut measuring 6×5 m ("G"). Under the dark grey modern fill, a 20-25 cm thick lighter brown layer was observed, from which Roman period pottery, bones, fragments of Rheinzabern and Westendorf Samian wares and building debris were collected. Under it appeared the yellow clay layer in which the timber imprints (altogether six) discovered in the trench of the gas pipe could be observed together with the edge of a smaller pit. The cleaning of the

1. kép: Összesítő alaprajz a 2000-2001. évi kutatásokról
Fig. 1: Complex plan of the excavations of 2000-2001

2. kép: Rekonstrukciós rajz a via Mansueriscaról
 Fig. 2: Reconstruction drawing of the via Mansuerisca

ségnek (1. kép), amelynek értelmezésére két lehetőség nyílik: lehetett gerendalábakra épített gazdasági épület, raktár, vagy – és ezt tarthatjuk valószínűbbnek – egy út része volt, amely az amphiteatrumból északra haladt, keletnyugati irányban. Az útstabilizáló gerendák (talpfák) alkalmazására azért volt szükség, mert a terület mind a mai napig vizenyős, mocsaras (lásd mai nevét: Mocsárosdűlő). A római kori vizenyős talajviszonyokra természetes terepsüllyedések utalnak, amelyeket még a tavalyi ásatás folyamán regisztráltunk. Az építés időpontja – a szegényes leletanyag miatt – nem állapítható meg. Használaton kívül kerülése egy, a 2000. évben előke-

features revealed mostly daub, animal bones, some household pottery and a fragment of a Rheinzabern (?) Samian ware vessel.

The structure reconstructed from the timber imprints appears to be the continuation of the feature unearthed in October 2000. (Fig. 1) There are two possible interpretations for it. It may be an out building, some kind of storehouse raised on timber supports or, more probably, part of a road running in an east-west direction north of the amphitheatre. The stabilising timbers (sleepers) were necessary because the area has always been swampy and waterlogged (its modern name is Mocsárosdűlő [Swampy lane]).

rült üvegedényfűl típusa alapján a Kr.u. 4. századra tehető. A konstrukció legközelebbi analógiája Budaújlakon került elő, itt Hable T. hasonló jelenséget dokumentált. (HABLE 1995, 28-29.) Az út szerkezete a belgiumi Hautes-Fanges mocsárvidékét átszelő *via Mansuerisca* feltárt részlete alapján rekonstruálható. (2. kép) (ADAM 1998, 302.)

Láng Orsolya

Irodalom/References:

ADAM 1998 – ADAM J.-P.: L'arte di costruire presso i romani. Milano (1998)

HABLE 1995 – HABLE T.: Kutatások Budaújlakon, az aquincumi katonaváros déli peremén, Óbuda – Újlak. Aquincumi füzetek 1 (1995) 23-31.

LÁNG 2001 – LÁNG O.: Bp. III. ker. Zsófia utca 7. Aquincumi füzetek 7 (2001) 144-145.

ZSIDI 1995 – ZSIDI P.: Hamvasztásos sírok az aquincumi polgárvárosi amphiteatrumtól északra. Aquincumi füzetek 2 (1995) 69-72.

ZSIDI 1998 – ZSIDI P.: Bp. III. ker. Zsófia utca 16. Aquincumi füzetek 5 (1998) 143-144.

Natural depressions observed during the excavations last year indicate the waterlogged condition of the area in the Roman period. The date of the construction cannot be determined because of a lack of adequate find material. Its abandonment can be dated from the 4th century AD on the basis of the type of glass handle found there in 2000. The closest analogue to the construction was found in Budaújlak where Tibor Hable documented a similar feature (HABLE 1995, 28-29.). The structure of the road can be reconstructed after the unearthed detail from the *via Mansuerisca*, which crossed the Hautes Fanges swamps in Belgium. (Fig. 2) (ADAM 1998, 302.)

Orsolya Láng